

Sygn. akt II Ca 912/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2017r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Aleksandra Żurawska

Sędziowie SO Barbara Nowicka

SO Małgorzata Mróz

Protokolant Violetta Drohomirecka

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2017r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. Z.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – (...) we W.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z dnia 4 sierpnia 2016r., sygn. akt VIII C 2235/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że powództwo oddala;

II. oddala apelację powoda;

III. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego .

(...)

Sygn. akt II Ca 912/16

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Wałbrzychu Wydział VIII Cywilny wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2016 roku zasądził od strony pozwanej Skarbu Państwa – (...)we W. na rzecz powoda R. Z. kwotę 4.000 zł, w pozostałym zakresie powództwo oddalił oraz nie obciążył powoda kosztami procesu. Sąd ten jako niesporne przyjął, że powód od 10 sierpnia 2013 r. do 21 stycznia 2014 r. przebywał w (...) we W. i od chwili osadzenia go, do wytoczenia powództwa, umieszczony był na Oddziale Chirurgicznym Szpitala (...) we W. oraz, że od dnia osadzenia do dnia 23 października 2013 r. powód nie otrzymał środków czystości w postaci szczoteczki i pasty do zębów oraz kremu do golenia. Sąd Rejonowy ustalił nadto, że w Zakładzie tym rozmieszczenie osadzonych na oddziałach szpitalnych uzależnione jest przede wszystkim od stanu zdrowia osadzonego i decyduje o tym ordynator, lekarz oddziałowy lub lekarz dyżurny, kierując się jednostką chorobową, przy czym (...) nie stanowi kryterium do rozmieszczania skazanych w oddzielnych celach. Z ustaleń

Sądu orzekającego wynika też, że powód został przywieziony jako tymczasowo aresztowany i przyjęty na Oddział(...), ponieważ wyskoczył z trzeciego piętra i doznał urazów uogólnionych ze złamaniem kości udowej prawej oraz urazu głowy z krwiakiem okularowym lewego oczodołu. W dniach 13 sierpnia i 12 grudnia 2013 r. powód był konsultowany przez lekarza okulistę i nie zgłaszał problemu braku szkieł korekcyjnych ani, że pogarsza mu się wzrok. W chwili przyjęcia, tj. w dniu 12 sierpnia 2013 r., powód został poinformowany o przysługujących mu prawach, obowiązkach i ustalonym porządku w (...) a także o obowiązku informowania przełożonych o zagrożeniach jego bezpieczeństwa. W dniu 16 września 2013 r., na prośbę powoda, przeprowadzono z nim konsultację psychologiczną i nie stwierdzono wówczas u powoda widocznych cech obniżenia nastroju czy tendencji samobójczych, a powód w czasie pobytu w(...) nie zgłaszał nikomu, że czuje się zagrożony, ani też ograniczeń w zakresie prawa do codziennych spacerów, dla których przeciwwskazaniem były tylko względy medyczne. Z ustaleń Sądu orzekającego wynikało nadto, że w dniu 23 października 2013 roku powód sporządził oświadczenie, iż otrzymał wszystkie należne mu środki czystości i nie wnosi zastrzeżeń, przy czym strona pozwana nie miała obowiązku zapewnienia powodowi żądanych przez niego patyczków do uszu oraz obcinacza do paznokci.

Przy poczynionych wyżej ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy uznał, że powództwo było uzasadnione w części, a mianowicie do wysokości kwoty 4.000 zł tytułem zadośćuczynienia i to tylko za opóźnienie w przekazaniu powodowi pasty do zębów, szczoteczki do zębów oraz kremu do golenia, gdyż niezapewnienie powodowi tych podstawowych środków higieny osobistej naruszało, zdaniem Sądu I Instancji, jego godność osobistą, a tym samym uzasadniało wypłatę mu z tego tytułu świadczenia w wysokości wskazanej wyżej. W pozostałym zakresie Sąd ten stwierdził, że roszczenia powodowi nie przysługują, w głównej mierze dlatego, iż warunki jakie powód miał zapewnione w czasie osadzenia go na Oddziale Chirurgicznym (...) we W., nie uwłaczały jego godności osobistej oraz zdrowiu, a w dużej mierze podyktowane były rodzajem urazu powoda, po którym dotarł na ten Oddział. O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 102 kpc i nie obciążył nimi powoda, mając na uwadze przedmiot sprawy oraz obecną sytuację powoda przebywającego w (...).

Apelację od wyroku wywiodły obie strony.

Powód zaskarżył wyrok w pkt I i II i zarzucił mu obrazę przepisów prawa materialnego tj. naruszenie art. 23 kc, art. 24 kc w zw. z art. 448 kc poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a także naruszenie art. 233 § 1 kpc wobec nierozważenia wszystkich okoliczności, co jego zdaniem miało istotny wpływ na treść wyroku. Wskazując na powyższe uchybienia apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda dochodzonego roszczenia w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania, a nadto o zasądzenie na jego rzecz od strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu apelacji powód wskazywał, iż zasądzone zadośćuczynienie przez Sąd Rejonowy jest zbyt niskie i nie obejmuje wszystkich przypadków naruszenia jego godności osobistej oraz jego zdrowia, co zdaniem apelującego uzasadnia podwyższenie żądanego zadośćuczynienia do wysokości wskazanej w pozwie.

Strona pozwana w swojej apelacji zaskarżyła wyrok w pkt I, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa procesowego, mających istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 233 § 1 kpc, poprzez uchybienie zasadzie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, co skutkowało dokonaniem sprzecznych ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym wobec przyjęcia, że strona pozwana naruszyła godność osobistą powoda na skutek niewydania mu, po osadzeniu go w (...), szczoteczki i pasty do zębów oraz kremu do golenia pomimo, iż powód nie domagał się realizacji swojego prawa, przy jednoczesnym stwierdzeniu, że zarzut powoda w zakresie braku spacerów jest bezzasadny, bowiem powód nie udowodnił, że nie mógł realizować swojego prawa. Zdaniem strony pozwanej powód w czasie pobytu w tym Zakładzie miał zapewnione właściwe i zgodne z przepisami warunki odbywania kary, był traktowany z poszanowaniem jego praw i wolności na równi z innymi osadzonymi, Apelująca zarzuciła także Sądowi Rejonowemu błąd w ustaleniach faktycznych wobec przyjęcia, że powód otrzymał środki higieniczne dopiero pod koniec października 2013 r., gdy z zeznań samego powoda wynikało, że środki te otrzymał na początku września 2013 r. Apelująca wskazała nadto na naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 417 kc poprzez uznanie odpowiedzialności Skarbu Państwa w sytuacji, gdy nie wystąpiła obligatoryjna przesłanka, t.j. bezprawność działania, naruszenie art. 448 kc w zw. z art. 24 kc poprzez przyjęcie, że doszło do naruszenia dóbr osobistych

powoda, uzasadniających przyznanie mu zadośćuczynienia oraz naruszenie art. 5 kc, poprzez niezastosowanie tego przepisu i mylne przyjęcie, że żądanie przez powoda zadośćuczynienia nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Nadto apelująca zarzuca naruszenie art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie w dniu 4.11.1950 r., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powód w (...)we W. był traktowany w sposób uwłaczający jego godności osobistej, podczas gdy jego prawa były respektowane.

Wskazując na powyższe uchybienia strona pozwana wniosła o zmianę wyroku w pkt I poprzez oddalenie powództwa, a z ostrożności procesowej o ewentualne istotne zmniejszenie przyznanego powodowi zadośćuczynienia.

Apelacja strony pozwanej jako zasadna podlegała uwzględnieniu w całości, natomiast apelacja powoda wobec jej bezzasadności podlegała oddaleniu. Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy i ustalenia te Sąd Okręgowy podziela w całości oraz przyjmuje jako własne, nie dzieląc jednak części wyprowadzonych przez Sąd orzekający wniosków, a mianowicie tych z których wynikało, iż niezapewnienie powodowi szczoteczki do zębów, pasty do zębów i kremu do golenia w dniu przyjęcia i przez następny okres w granicach 2 miesięcy, stanowiło o naruszenie godności osobistej powoda, a tym samym uzasadniało w świetle treści art. 448 kc, zasądzenie z tego tytułu na rzecz powoda zadośćuczynienia. Sąd Okręgowy analizując materiał dowodowy sprawy, nie znalazł w aktach takich dokumentów czy pism z których wynikałoby, że strona pozwana celowo, w charakterze szykany i poniżenia powoda, nie zapewniła powodowi tych środków pomimo, że o nie się zwracał, a wręcz przeciwnie stwierdzić należało, że nieprzekazanie powodowi pasty do zębów, szczoteczki i kremu do golenia, wynikało wyłącznie z przeoczenia, na co złożyła się okoliczność, że powód był przyjmowany na Oddział(...)– Oddział Szpitalny, jako przywieziony ze szpitala po zabiegu operacyjnym, w związku z urazami doznanymi wobec upadku z III piętra, a nie bezpośrednio przyjmowany na celę. Poza tym znamienym jest, że powód nie dopominał się o te środki, a przynajmniej nie wykazał tego w tym procesie, ażeby o środki higieny osobistej, których zapomniano mu przekazać, zwracał się do wychowawcy, ordynatora czy innych osób, z którymi miał kontakt w czasie pobytu w tym Zakładzie. Z tych przyczyn nie można zarzucić stronie pozwanej celowego działania, nacechowanego chęcią poniżenia powoda, naruszenia jego godności osobistej, bowiem w chwili, gdy do strony pozwanej dotarła wiadomość, że powód nie otrzymał wskazanych wyżej środków higienicznych, niezwłocznie mu je dostarczono, a powód potwierdził ich odbiór i oświadczył, że nie rości z tego tytułu żadnych pretensji. W świetle powyższego, nie było uzasadnionych przesłanek ażeby uznać, iż z tego względu naruszone zostało dobro osobiste powoda w postaci jego godności osobistej. Niewątpliwie powód miał prawo odczuwać dyskomfort w zakresie higieny, niemniej jednak chyba nie był on dla powoda aż tak znaczący, gdy nie zawiadamiał o tym pracowników strony pozwanej z którymi miał wówczas kontakt. Dlatego też tej sytuacji, mimo zaniedbań w tym zakresie po stronie pozwanej, nie można było rozpatrywać w kategorii naruszenia dóbr osobistych powoda, z przyczyn wskazanych wyżej.

Zwrócić też należy uwagę, że nawet gdyby założyć, iż wobec przeoczenia i nieprzekazania powodowi środków higieny osobistej wskazanych wyżej, doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, z czym Sąd II Instancji się nie zgadza, to powód powinien nadto wykazać rozmiar swojej krzywdy z tego tytułu, czego w tym procesie w żaden sposób nie uczynił, a niewątpliwie na nim spoczywał ciężar dowodu, w świetle treści art. 6 kc.

Nie można też nie zauważyć, że zasądzenie zadośćuczynienia na podstawie 448 kc ma charakter fakultatywny i zależy od oceny sądu opartej na analizie całokształtu okoliczności konkretnej sprawy, (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 11 stycznia 2007 r., sygn. akt I ACa 833/06), a ocena taka przeprowadzona w oparciu o zebrane w sprawie dowody, nie przemawiała za zasadnością roszczeń powoda. Zatem także z uwagi na fakt, że powód nie wykazał rozmiaru i intensywności doznanej krzywdy, ani stopnia negatywnych konsekwencji, jakie wyniknęły dla niego z ewentualnego naruszenia jego praw do otrzymania pasty, szczoteczki do zębów i kremu do golenia, pozew nie nadawał się do uwzględnienia. Odnosząc się do kolejnych zarzutów powoda w zakresie poniżającego go traktowania z uwagi na to, iż przebywał on w jednej celi z osadzonymi (...)oraz z recydywistami, zgodzić należało się z Sądem I Instancji, że z racji tego, iż powód osadzony był na Oddziale Szpitalnym (...)we W., gdzie o rozmieszczeniu decydował personel medyczny z uwagi na jednostkę chorobową danego osadzonego, nie stanowiło to podstawy do uznania naruszenia dóbr osobistych powoda, zważywszy na okoliczność, iż w (...) nie segreguje się więźniów na (...) i pozostałych, ale przy przyjęciach udziela się im wskazówek w jaki sposób osadzeni powinni zachowywać się, ażeby uniknąć możliwości

zarażeń chorobami współwielozmiennymi. Poza tym sama możliwość narażenia osoby na (...) w sytuacji gdy do tego zakażenia nie doszło, nie może stanowić podstawy do wypłaty zadośćuczynienia, wobec braku naruszenia dobra osobistego jakim jest życie i zdrowie. Podobnie nie są słuszne pozostałe zarzuty, a dotyczące naruszenia godności powoda i jego praw w zakresie ograniczenia spacerów, gdyż powód był na Oddziale Chirurgicznym, miał urazy ortopedyczne na skutek skoku z trzeciego piętra, dlatego też zdają się być nieuzasadnione u niego w tym okresie częste spacerowanie, o potrzebie i możliwości których decydowali lekarze. Podobnie też, co wynika z materiału dowodowego sprawy, powód miał zapewnione konsultacje: okulistyczne oraz psychologiczną i na pewno jego sytuacja w oczekiwaniu na dostęp do lekarza nie była gorsza, aniżeli miałyby to miejsce w warunkach wolnościowych, gdzie pacjenci oczekują na kolejki do specjalistów niejednokrotnie nawet po kilka miesięcy.

W tym miejscu zwrócić należy uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z 5 lipca 2012 r., sygn. akt IV CSK 603/11 z uzasadnienia którego wynika, że tylko działania stwarzające niegodziwe, poniżające dla każdego osadzonego warunki, lub ich tolerowanie przez dłuższy czas, uznane są za bezprawne, rodzące prawo do ochrony godności na podstawie art. 24 kc, która to sytuacja, zdaniem Sądu Okręgowego, w stanie faktycznym sprawy nie miało miejsca, gdyż poziom dolegliwości doznanych przez powoda, wedle kryteriów obiektywnych, nie naruszał jego godności oraz zdrowia i życia jako osoby osadzonej.

Z przyczyn powyższych na pełną aprobatę zasługiwała apelacja strony pozwanej oraz wszystkie podniesione w niej zarzuty.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 386 § 1 kpc zmieniono zaskarżony wyrok i oddalono pozew, a na podstawie art. 385 kc oddalono apelację powódki.

O kosztach procesu zarówno przed Sądem Rejonowym, jak w postępowaniu apelacyjnym, orzeczono na podstawie art. 102 kpc, mając na uwadze szczególny charakter sprawy oraz stan majątkowy powoda.

(...)